

R E G É L Ő.

PESTEN vasárnap october 26^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válhatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr.; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Velenczei szent Mark. *(Folytatás.)*

De nem csak illyesek által diszesítették sz. Mark temploma, hanem minden egyéb kigondolható módok által is. 1170-ik esztendő tájban Comnen Manuel keleti császár semmivé tevén a' Velencziek hadi hajójit, vad dühe, és kényje annyira ment, hogy ezeknek Konstantinápolyba küldött követjének két szemét kitolatta, sőt némelly írók szerint tüzes vással maga a' vad Manuel sütötte ki. — Ezen szerencsétlen követ vala ama nevezetes Dandolo Henrik, kinek szomorú sorsát gyáva honosai meg nem boszúláak ugyan, de őt hazájában nem sokára legfőbb fényre emelék. Ezen idő-tájban a' községet igen elfogá az érzeketlenség, és félelmének nem kis jelét mutatá, midőn minden polgárt arra kötelezett, hogy sz. Mark kincstárába kiki azon ingó, 's ingatlan vagyóninak század részét adja, mellyeknek birtokát hit alatt felfedezni köteleztettek; ekkor a' doge is különös érdemet akara honosai előtt magának nyerni azzal, hogy sz. Marknak bőkezűen adakozott. Minden illyesek által nagyon nevededett sz. Mark templomának fénye, a' pártfogónak 's nevének pedig nagyobb tekintete. Azon munkákra, mellyek körülötte tétettek, és azon kincsekre, mellyek itt lerakva valának, a' felügyelés fontos hivatallá vált, és a' fejedelmi kápolnának őrzője prokatori névvel diszesítették, kinek tiszte nevededvén olly méltósággá vált, hogy a' községben másodikra emeltetett. Ezen prokátorok vagy templom-örök száma háromról kilenczre nevedék később, míg végre eladóvá nem aljasodott.

Ötven esztendeje mult már, hogy két granit-oszlop, melly az Archipelagusnak valamelly szigetén találtatván Velenczének partjára áthozatott, 's azon idő óta ott hevert.

Barratier lombardi architectus különös gépelyek által mindkét oszlopot felállítá sz. Mark kis piaczán. Mondják, hogy e' művésznek szabad akaratjára hagyatott munkája bérét meghatározni, ki igen furcsa bért kívánt, t. i. hogy a' csupa szerencsétől függő (hasard) játékok szabadon gyakorolthassanak ezen két oszlop között. És a' doge inkább meg egyezett ezen visszaélés megengedésében, mintsem ígérletét megmásolná. Így tehát a' tiltott játékoknak menedékök leve a' nyilvános piacz közepette éppen átellenben a' kormányházzal. Ezen gyalázat 400 esztendőnél tovább folyt, míg végre azon ötlet által onnan el nem idegenítették a' nép, hogy a' halálra ítéltteknek szegyen- és siralom-helyökké rendeltetett.

Egy másik beszéd Velence városának ékesítésére nézve ismertetheti velünk ezen népnek erkölcsét. — Sz. Mark piaczának díszítésére szükség volt ott egy régi templomnak elhánytatása, mit a' kormány magától cselekedni nem mert, míg a' pápától engedelem nem adatott. A' romai követre bízták ennek kieszközlését, mire az apostoli szék illy végzéssel felelt: „Az anyaszentegyház soha sem engedi meg a' rossz tettet, de ha megesett, megbocsátja.“ Ezen határozat következtében elhánytatott sz. Geminin temploma, és a' pápa penitentiát vetett a' Velencziekre, melly minden esztendőben egy bucsújárásra ada alkalmat. A' doge tanácsnoktól, és külföldi követektől kísérvé ment sz. Mark piaczára. Az egyház lelkésze clerusával együtt elejekbe jött, 's a' doge az ajtatos menetet azon térig kíséré, hol a' régi templom állott. Itt a' lelkész illy szókat ejte a' dogehoz: „Kérem fenségedtől, mikor fog tetszeni templomat régi helyére építeni.“ Erre a' doge így felelt: „Jövő esztendőre“ 's ezen ígérlet ismételtetett hat száz esztendeig.

Sok nagynak és nevezetesnek vala tanúja ezen még most is díszlő pompás templom és piacz. — Sz. Mark templomát szemlélvén, ha a' benne történt dolgokra visszaemlékezünk, lehetetlen, hogy a' bölcselkedés, és történetek barátja innen tisztelet nélkül távozzék. Ez ama templom, hol harmadik Sándor pápa 1183-dik esztendőben, minekutána veresszakállú (barbarossa) Fridrik császár, ki által több esztendeig üldöztetett, lealáztatván szerencsés volt a' császár hódulását fogadni tornáczában. Barbarossa Fridrik a' pápát meglátván azonnal leveté palástját, és láb-csóko-

lására borult. — Ez ama templom, mellyben francia ország némelly nagyjai megjelenvén imigy buzditák Velence polgárait a' keresztes háborúra: „Uraim! Francia országnak legfőbb, és a' leghatalmasabb báróji küldének minket hozzátok, néktek halát kiáltván, hogy szánjátok-meg Jerusalemet, melly Törökök igájában vagy, hogy Istenért legyetek velünk társak Jézus Krisztus szegyenítésének megboszulásában. — Ők titeket választottak, mert tudják, hogy ki sincs a' tengeren olly hatalmas, mint ti. Ők parancsolák, hogy lábaitokhoz borulván fel ne keljünk, míg kérésünket nem pártoljátok, és nem könyörültök a' tultengeri szent földön.“ *) Ekkor térdre estek a' küldöttek, kezeiket égre emelvén sokat sirtak, és mind a' doge, mind a' jelenlevők így kiáltának: „pártoljuk, pártoljuk!“

Ime milly hatalmas vala Velenczének községe. A' legfontosabb országi dolgok elintézésére Velence volt a' hely, mellynek akaratja elkerülhetlen vala. Nagy, és hatalmas volt Velence már a' tizenegyedik, és reá következő században, mert azon három ágú villa, melly Angliát olly fénybe, és dicsőségbe hozta, előbb a' Velencziek kezében volt. Uralkodó a' tengereken, ura a' világ kereskedésének, Velence városa volt ama hely, hol azoknak ezer hasznai kiürítették. A' világ legszebb országai: görög, dalmát ország, Cyprus, és Candia szigetek, a' keletnek leggazdagabb és legszebb partjai mind Velence tartományai valának; maga a' kevély Bizantz is urának ismeré őt egy időben, és a' nyugoti fejedelmek keresék pártját, kegyét, 's barátságát.

Sz. Mark temploma volt az, hova Velenczének minden dogeji (fejedelmei) temették, kik között több jeles, mint gyáva fejedelem találkozék. Utolsó ollyan vala Dandolo András, ki dicsőséges pályáját 1354-dik esztendőben végzé. — A' tanács azt rendelé, hogy a' dogék másutt válasszanak helyet magoknak, minek oka talán következő történet lehetett. Falier Márton igen régi nemzetséggű — melly már két dogét adott a' községnek, egyik Falier Vital 1082-ik esztendőben; másik Ordelafa, ki a' Magyarok elleni ütközetben elesett 1117-ik esztendőben — most nyolczvan esztendőskorában mint romai követ dogénak választatott, ki a'

*) Igy hagyá írásban Geoffroy de Villehardouin Maréchal de Champagne, ki a' küldöttek tagja vala, 's jelen beszédet tartá.

választást elfogadván a' palotába vevé lakását. Kövér csőtörtökön valamely innepi alkalom fordulván elő a' doge tánczmulatságot ada. Steno Mihály fiatal patricius (főbb nemes) a' negyven tagú fenyítő széknek tagja, valamely gondatlan szabadságot engedve magának azon dáma körül, ki a' dogénét kísérte, de mit a' báli örömek 's az álarczi titkok valamennyire még is kimenthettek. A' doge talán nagyobb féltékenységből, mintsem egy öreghez illenék, vagy talán ama tiszteletről megfelejtkezés által sértetett-meg, melyet udvara iránt szorosan megkívánt, rendelé, hogy azon vakmerő kivezettessék. Falier természeti dühös karakterrel birt.

Az ifiú fonnyadt szívvvel eltávozván, keresztül ment a' gyűlési teremen, hol a' dogének székére mind a' dogét, mind hitését illető ezen guny-szókat írta: „Falier Mártonnak szép hitese vagyon, de nem neki való.“

Másnap ezen írás köz tárgya leve a' gyalázatnak. Tudakozódtak szerzője után, 's nem nagy fáradságba került annak felfedezése. Steno elfogatván hibáját nyíltan megvallotta, mi a' fejedelmet meg nem békelteté, de annyival kevesbbé a' megsértett férjet. Falier kíváná, hogy a' tiztagú (legfőbb) tanács e' tettet, mint hon-árulást ítélje-meg; de a' tanács másképp vélekedék. Tekintetbe vevé t. i. a' vádlottnak korát és azon körülményt, melly bűnét könnyíté, őt két hónapi tömlöczre 's esztendei számkivetésre ítélé.

(Folytatás következik.)

ORSZÁGISMERTETÉS.

Jegyzékek Braziliáról. *(Végz.)*

V.

Ott, hol Belmonte folyó az a y m o r e s - i heglánczot ketté hasítja, két különböző magosságú hegyeken tör keresztül, mellyeknek északra fekvő egyikét Monte de S. Brunek nevezik, 's ez a' legmagosabb; és innét azonnal egy mélységbe szakad, mellynek lerohanási csője hosszabb husz ölnyi magosságnál: itt a' felfecskendező gőz örökös felleget képez, 's zuhanása gyakran 4 Legoasra is elhalatszik.

VI.

Braziliában az utazókat leginkább az úgy nevezett p u l e x p e n e t r a n s zaklatja. Ezen bogár igen nagy men-

nyiségben találkozók, a' bőr és hus közé veszi magát közönségesen a' lábtalponhoz közel, 's a' láb-ujakba, gyakran pedig a' kéz ujak körmei alá is. Azonnal eszre lehet venni ezen szemtelen vendégeket azon szörnyű csiklandásból, melly későbbben gyenge fájdalommal válik. Tanácsos ezen férget tövel azonnal úgy kipiszkálni a' bőr alól, hogy annak tojással tölt hólyagforma testét meg ne sértse az ember. Minden daganati tüzesedés elmellőzésére be kell a' sebet burnóttal (tobák) hinteni, vagy unguentum basilicummal bekenni, melly kenőcsöt általában minden braziliai gyógyyszeres (patikás) szokott készíteni.

VII.

Midőn Miksa (Max) a' neuwiedi herczeg Rio Paraiba mellett a' Puris-okkal egy indiai törzsökemzettel találkozott volna, alkalma volt azoknak durva kegyetlenségeket látnia, mellyel ezen vad nemzet a' táplálmányukra szánt állatokat elkészítik. A' herczeg t. i. vendégségökre egy malaczt ajándékozott nekik. Egy Puri a' malacznak hát-gerinczébe lőtt; a' szegény állat sikoltva futott-el, 's a' nyilat maga után vont. A' vad Puri azután másik nyilával szügybe lőtte, 's azt elfogta; az alatt pedig az asszonyok tüzet gyújtottak. Az Indusok a' malaczt még egyszer nyakba 's mellbe lőtték. Sikoltva fetrengett már a' kis állat véreben a' földön, de minden haladék nélkül még elevenen tűzbe dobott, 's megperzseltetett, a' közben pedig mindnyájan nagy habotával nevelték a' kinlódó állat fájdalmas sikoltásait. Mig végre a' herczeg e' durva tettök iránt nyilván kijelentené elégtelenségét, mire egy Indus véget vetett a' malacz kinzásának, mert azt késével agyon szurta.

VIII.

A' férjfi Botocudoknak neveik:

Juckakemet. Eupilick. Juckerake. Macnina. Macann. Makiängjäng. Ahó. Kerengnatnuck.

A' Botocudoknak asszony-neveik.

Enképmäck. Maringjopu. Pucat. Uewuck. Schampachan.

IX.

A' Botocudokról.

A' Botocudok külső formája friss emlékezetökben lesz még azoknak, kik a' múlt évtized első felében azon egy pár Botocudot (férjfi és-asszony) Bécsben a' cs. kir. üveg-

házban látták, kiket ő felségének leánya a' brazíliai császárné († Maria Leopoldina, Donna Mariának a' mostani portugali királynénak anyja) ajándékban küldött, de kiket a' felséges császár nem sokára szabadsággal megajándékozva honjokba vissza küldött. — Itt csak némellyeket jegyzünk-meg azoknak karaktere felől a' neuwiedi herczeg 's másoknak tudósítása szerint.

Bár a' Botocudok nemzete igen vad is, mindazáltal ha vele nyíltszívvvel és nyájasan bánnak, hűséget 's vonzódást mutatnak az emberhez. S a' n t C r u z környékén lakott egy háznép, mellynek körébe szabad belépte volt egy ifú Botocudnak, kivel igen jól bántak. Egykor ezen vad fiú be rohana a' házba, 's aggodalmas jelek által azon intést adja a' háznépnek, hogy szabadítsák-meg magokat, mert földjei közelgetnek ellenek. Ezen intést azonban figyelemre se méltatták; de nem sokára valóban ott termett egy vad botocud csapat, 's majd az egész háznépet felkonczolá.

Ezen vad népnek egyik fő vonása a' tunyaság; természeti lomhaságánál fogva dologtalan hever kunyhójában a' Botocud, míg őt az élelmi szükség mozdulásra kényszeríti; de még akkor is előbb feleségét 's gyermekeit kiszeti a' szükségeselek megszerzésére.

A' Botocudok szinte valamennyi állatnak nemét használják élelmökre! de a' majomhust csemege gyanánt kedvelik.

A' férjfinak annyi neje vagyon, mennyit el bír tartani, némellyiknek tizenkét felesége is van. Házasságuk többnyire szapora. Gyermekeiket szeretik, és erre nézve a' Guanas-októl, kik uj szülött leány-magzatjaiknak egyik részét elevenen temetik-el; a' Mabayas-októl, kik minden gyermekeiket, egy párt kivévén, megölik, és a' Guaicurus-októl, kik mindig csak legutóbb szülöttjüket hagyják életben, kedvezőleg különböztetik-meg magokat.

J E L E S M O N D A S.

S z e r e n c s e.

Rosz törvényt tart a' szerencse, A' sziv és ész tökélyire

Mikor embersorsot oszt, Nincs előtte tekintet,

Földhez sujtja az érdemest, Ritkán van, hogy egy jelesnek

'S boldogítja a' gonoszt. Hozzá méltó sorsot vet.

Kisfaludy S. közli S—e Karolina.

Tartós barátság. Tartós és igazán boldog barátságot csak egyforma sorsúak közt lehet alapítani, hol az érzések, gondolatok, és czélzások párhuzamos lineában mennek egymáséival. A' virtus a' barátságot erősebbé ugyan teheti; de hogy egyedül maga a' virtus a' barátság rózsza-láncaival sziveket egybe köthetne — arra képtelen.

Remény. Egy nap elégséges arra, hogy az egész földet felvilágosítsa, és egyetlen egy remény arra, hogy a' lelket felvidámitsa.

K. ifjú Kovács Zsigmond.

Hasonlatok. Mi egyéb az ember élete, mint egy eső-csep? melly ott fen ered, száll 's a' földre hull; de honnan ismét felgőzöl, 's uj eső-cseppé lesz.

Az ész lámpa; csillogó fénye szikra az örök világosságból, melly életünknek szenvedélyekkel burkolt utjait felvilágosítsa.

Matics Imre.

K Ö L T É S Z E T.

V i s s z a e m l é k e z é s.

Mig szerencsénk kénynyel ringat	Lányka! míg öledben éltem
A' boldogság karjain,	Ifjuságom éveit,
Nem tudunk valót ölelni	Míg izleltem ott szerelmem
Szebb remények álmain;	Bájlilági kéjeit;
Majdha egyszer megsejditjük,	Engem is egy tündér-álom
Hogy az idvet már eléltük,	Font körül, 's csak most találok —
Es ha szép korunk lefolyt:	Istenülve képzetén —
Akkor tudjuk, a' mi volt.	Hajh be boldog voltam én!

Matics Imre.

K Ü L Ö N F É L E.

Az anyai tisztelet Chinában csaknem bálványozásig szent a' férjfi gyermekekben. Az özvegyi állapot ez által olly valamely méltóságot nyer, hogy egy asszony, kinek férjfi gyermekei vannak, ritkán megy másodszor férjhez; és valóban szép egy vonás a' tartomány szokásaiban, hogy a' legtöbb, 's néha igen szép emléksobrok nagyobb részint özvegyeknek emeltetnek, mellyek első férjeiknek hiveik maradtak.

Nemzeti antipathia. Ha e' jelen korban még valamely nyomait látjuk a' nemzeti ellenszenvnek (antipathie), az onnan lehet, hogy e' jelen mívelt időnek szelleme, melly „átaljános ember-szeretet“ — még nem melegíté-fel azon nemzet keblét. A' régibb századok sűrű példákat mutatnak e' részben: de legkitünőbb ama gyűlölet, mellyel a' Carthagóiak viseltettek a' Romaiak iránt, melly idővel amannak mint gyengébbnek vesztével végződék. — Hamilcar a' bajnok Hannibal atyja engesztelhetlen ellensége lévén Romának e' gyűlölet magvát fiába is kívánta oltani, 's életének vég-óráját közeledni sejtven oltárhoz vezeté a' még gyenge korú gyermeket, és hittel felesketé, hogy élte utolsó fogytáig Romának ellensége leend. Mit Hannibal hiven teljesített is.

H . . . y.

Csere-rejtvény.

11 betű. Nélkülem ki se tudhatja,

Hétfő van-e, vagy kedd napja.

11. 2. 8. 9. 2. Neve vagyok a' leánynak,

1. 2. 8. 6. Fő eszköze a' csatának.

8. 10. 11. 2. Déli ország fő városa,

1. 2. 9. 5. Ön testvéremnek gyilkosa.

7. 6. Böven termék a' tavakon

7. 3. Láthatsz mindig az arczokon.

—n—j. V...ról.

Előbbi rejtvény: 1) Borsó. — 2) Mohács.

Figyelmeztetés.

Közelitvén a' Leopold napi pesti vásár, melly kedvező alkalmul szolgál az előfizetési pénzeknek felküldésére, alól irtt tisztelettel jelentem, hogy a' Regélő 's Honművész iker folyóirat kiadását jövő 1835-ik évben is folytatni szándékom. Megjelen belőle hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön mindenkor egy-egy ív, vagy is hetenként két ív. Minden héten egy dívatkép, 's minden évenegyen egyszer más valamelly tárgyat képező rajz is vagy hangmű fog a' lapok mellé járulni. Ha pedig t. előfizetőim száma az előbbinél szaporább leendene, a' mellék képeket is szaporítani teljes akaratom. Nerekedvén az előfizetők részvéte, én is annál biztosabban 's károm nélkül felelhetek meg adott ígéretimnek, mellyeket különben illy terjedtségű nagy vállalatnál teljesíteni lehetetlen; mit kiki meg fog ismerni, ha meggondolja, hogy folyóiratomnak éppen annyi az ára váltóban, mennyi (sőt több is) a' hasonló külföldieké ezüst pénzben. — A' folyóirat ujan öntött betűkkel, 's az eddiginél szélesebb csinos alakban, valamint ez ideig vetinen, jelen-meg szokott ára mellett, u. m. Budapesten borítéktalan 5 ft; borítékkal 5 ft. 24 kr. postán 6 ft. ezüst pénzben fél évre. — Kép nélkül 1 ezüst forinttal olcsóbb; de erre ezután postákon nem, hanem egyedül a' kiadó hivatalnál Pesten lehet rendelést tenni, valamint fertály évenként is csak Budapestieknek szolgálhatok. — Előfizetni lehet minden cs. k. postahivataloknál (mellyeknek minden beküldött 10 előfizetésre hálám fejében egy példányt ingyen küldetik), Bécsben Mechetti Péter szépművészknél, és Pesten nálam alól irttnál reggel 8—11, és délután 2—4 óra közt. — Tisztelt levelezőimet hálás köszönetem mellett kérem, hogy hazafiságukat jövődöre is hasznos intézetemmel egyesíteni méltóztassanak. — Remélvén, hogy a' nagy érdemű közönség tekintetbe vevén törekedésemet, mellynél fogva honosim kezeikbe (eddig minden haszon és fáradozásim jutalma nélkül) olly folyóiratot volt szerencsém nyújtani, melly nemcsak nyomtatási tömötsége, hanem aesthetikai szépsége, a' műtárgyak, rajzok, 's jelesen a' dívatképeknek igen tetszetős alakban és rendkívül serény megjelenésük, a' közlemények válogatott sokfélesége mellett minden pompás külföldi hasonló művekkel vetekedik, azt ezután is lelkes pártfogására méltatni 's másoknál is, különösen pedig a' hon tisztelt leányainak, a' szép ízlés leghathatósabb védjeinek, ajánlani fogja, melly kegyességét én eddigi pontos szolgálattal viszonyozni mindenkor kedves kötelességemnek tartani el nem mulasztom. Pesten 1834. oct. 25-én

RÓTHKREPF GÁBOR

a' Regélő 's Honművész tulajdonos kiadója, halpiacz és Duna-part közt (a' Gellért hegye irányában) 86-ik számú Dents-ház 2-dik emeletében.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.
